

John
STEINBECK

.....

A fost odată un război

Traducere din limba engleză și note
de Ona Frantz

POLIROM
2020

CUPRINS

INTRODUCERE.....	5
ANGLIA.....	20
Transportor naval de trupe	20
Un nume de avion	41
Vești de acasă	44
Superstiție	48
Pregătiri pentru raid.....	52
Echipa de la sol.....	55
Așteptare	59
O zi memorabilă	62
Oamenii din Dover	65
Dragor de mine.....	69
Baterie de coastă	72
Un țap alcoolic.....	76
Istorisiri despre Blitz	79
Lili Marlene.....	82
Discuții despre război.....	86
Căsuța care nu mai exista	89
Cultivarea legumelor.....	92
Rânduiala lumii	96
La cinema.....	99
Buna înțelegere regizată.....	102
Big Train	106
Bob Hope	110
Tihnă la castel	114
Sosesc yankeii	117

O mâňă	122
Cariera lui Big Train Mulligan	125
Gumă de mestecat	128
Mussolini	132
Barbut.....	135
 AFRICA.....	141
Un avion către Africa.....	141
Alger.....	144
Escrocherii cu ceasuri	148
În lume	153
Amenințarea <i>short snorterilor</i> în vreme de război....	156
Osuarul	159
 ITALIA.....	164
Repetiții	164
Invazie	171
Palermo	184
Sovenir.....	188
Întâmpinare.....	191
Doamna își face bagajul.....	194
Capri	198
Război pe mare	201
Barmanul îngrijorat.....	205
Camera video te face soldat	209
Povestea unui elf	212
Obiecte miraculoase.....	217
Simptome.....	221
Flota de placaj	224
Un distrugător	232
O echipă flenduroasă.....	236
Ventotene.....	240

MUSSOLINI

LONDRA, 9 august 1943 – Nava se afla în mijlocul oceanului când a demisionat Mussolini. Zvonul că se petrecuse ceva important a circulat printre soldați, echipaj și infirmiere. Apoi, dinspre puntea de comandă a sosit și confirmarea: „A demisionat Mussolini“. Cei de la bord au avut la dispoziție cinci zile în care să chibzuiască la informația asta și să-și facă speranțe. Iar lucrurile s-au desfășurat cam în felul următor:

Doi sergenți și un fruntaș stăteau pe puntea vântoasă, adăpostiți în dreptul unei bărci de salvare.

— Ei, trebuie să recunoașteți că-i o veste bună, dacă-i adevărată, a spus fruntașul.

— Da, a întărit sergentul tehnic, dar știi cum e când se retrage careva. Imediat e luat la șuturi. Cred că-s o multime cărora le-ar plăcea să-l altoiască pe bătrânul Musso. Nu m-ar surprinde să aud că dă colțul curând.

— Ai dreptate, a spus sergentul-major. Zău că n-aș vrea să fiu în pielea lui Musso.

Nava brăzda oceanul, iar escortele se țineau pe-aproape ca niște pui neliniștiți...

Un sublocotenent ședea în salon și vorbea cu o infirmieră.

— Jucăm un *gin rummy*? a întrebat el.

— Sigur, a răspuns infirmiera.

Sublocotenentul s-a aplecat spre ea.

— Un soldat din unitatea mea a aflat exact cum să treaba. Cineva i-a făcut felul Ducelui.

— Ce vrei să spui?

Sublocotenentul a amestecat pachetul de cărți și i l-a oferit să taie.

— L-a căpăcit. Asta vreau să spun. I-a luat gâtul. Sper c-a sângerat ca lumea.

Infirmiera nici n-a băgat în seamă cărtile. S-a încruntat.

— Mă-ntreb dacă deținea puterea de-adesea sau era doar un om de paie.

— De ce? Ce mai contează, dacă-i mort?

— Păi, a zis infirmiera, dacă deținea puterea, atunci și fasciștii se duc după el de-acum. O să-i omoare pe toți. O să fie revoluție. Asta vreau să zic.

— Cred că ai dreptate, a spus sublocotenentul. Vrei să ții tu scorul...?

Căpitanul stătea întins în patul lui din aglomerata cabină privată și vorbea către patul de deasupra.

— Trebuie să le dai macaronarilor ce-i al macaronarilor, a spus el. Când au pentru ce să lupte, chiar luptă, nu glumă.

Peste marginea patului de sus s-a ișit capul unui maior.

— Cum adică?

— N-ai auzit? După ce l-au lichidat pe Mussolini, s-au revoltat macaronarii. Au pus de-o revoluție cum n-ai mai pomenit. E haos la Roma. Îi vânează pe fasciști ca pe șobolani.

— Dumnezeule mare, a zis maiorul, ăsta ar fi un moment numai bun pentru invazie. Din punct de vedere militar, nici că există un moment mai bun. Oare avem totul pregătit?

Un steward zăbovea pe corridor, lângă lada frigorifică. Un ajutor de bucătar s-a furăsat lângă el.

— Nu pune mâna pe căpșunile alea, a zis stewardul pe un ton sever.

— Noi n-am primit nici o căpșună. S-au năpustit infirmierele pe căpșunile alea cum ne năpustim noi prin Italia. Nici urmă de căpșună n-am primit.

— Ce, am pătruns în Italia?

— Dac-am pătruns? Tu unde-ai fost pân-acu'? Suntem deja la jumătatea carâmbului. Umblă poliția militară pe străzile Romei chiar în clipa asta și macaronăresele își pun flori în păr.

Căpitanul a întrerupt partida de pocher monotonă.

— Trebuie să bem pentru asta, a zis el. Care-aveți niște whisky?

— Nu te prosti, a spus un locotenent-colonel. N-am mai avut strop de whisky din a doua zi pe mare. Pentru ce să bei? Pentru invadarea Italiei?

— Pe dracu' invadare. Italia e-n mâinile noastre.

— Am eu o sticlă, a zis locotenent-colonelul.

S-a cățărat peste niște picioare și s-a scotocit în servietă. S-au ridicat toți, au ciocnit și-au dat whisky-ul pe gât. Căpitanul s-a întors și a azvârlit paharul prin deschizătura hubloului.

— E o băutură foarte importantă. N-ăș vrea ca-n paharul ăla să mai ajungă vreo poșircă.

S-a uitat afară prin hublou.

— Ne-a reperat un pescăruș, a constatat el. Cred că nu mai e mult până ajungem.

— Știi care-i treaba, a zis locotenent-colonelul, cu Italia scoasă din joc, Germania o să aibă de tras că să păstreze controlul în Balcani. Ăștia o să vrea să scoată capul. Pun rămășag că se revoltă și Grecia. Și Turcia era gata să se bage. Poate ăsta-i imboldul de care are nevoie.

Trei soldați stăteau într-o grotă bătută de vânt, pe care o construise să intinzându-și foile de cort între

o balustradă, o gruie și un tub de ventilație. Se uitau cum trec pe lângă ei valuri clocoitoare cu creste albe de spumă.

— Măi Willie, aş vrea să ajung acolo până nu se termină. N-o să mai apuc nici un pic de acțiune dacă nu ne grăbim și noi.

— O să ai acțiune să-ți ajungă și-o să pui cârca la muncă o grămadă până să terminăm, frăție.

— Nu știu ce să zic. Cu turcii ăia care-au luat-o razna, Germania nu mai poate să reziste la nesfârșit. Păi, la cât e Germania de ocupată acum, pun pariu că-am putea să intrăm în ea după ce traversăm Canalul. Da' șalanda asta abia se mișcă!

— Domnilor, le-a spus un locotenent în vîrstă de douăzeci de ani altor trei locotenenți în vîrstă de douăzeci de ani, domnilor, vă prezint Parisul.

— Babacul a văzut Parisul în celălalt război, a zis unul dintre domni.

— Domnilor, a reluat primul vorbitor cu voce tremurătoare, am traversat Canalul. Sfinte Siso! Măicuță! Na, că-am ajuns.

Toți trei s-au prins de mâini camaraderește...

Și astfel a intrat nava în port când războiul deja se purtase și se câștigase. Le-a luat ceva timp să depășească momentul.

BARBUT

LONDRA, 12 august 1943 – Iată o minciună de-a lui Mulligan despre o persoană pe nume Eddie. Mulligan a servit în armată alături de Eddie și îl cunoaște bine. Treptat, devine limpede că Mulligan a servit alături de mai toată lumea importantă.

În orice caz, acest Eddie era mare jucător de barbut, dar și o asemenea sfîntenie de om, încât nimeni nu-i punea vreodată la îndoială integritatea în folosirea zarurilor. Eddie era pur și simplu norocos, atât de norocos, încât în orice duminică, și dacă trânteau zarurile de perete cât să-i sară până la jumătatea dormitorului, tot i-ar fi ieșit un „natural”¹.

Performanțe de felul acesta au făcut să sporească suspiciunea că pe Eddie îl ajută o anumită forță numai omenească. În decurs de un an sau doi, a devenit bogat și fericit; nu s-a dovedit la fel de norocos în amor, dar nu poți să le ai pe toate. Eddie susținea că zarurile ar putea oricând să aducă o femeie în viața lui, dar că nu văzuse încă nici una care să-l facă să dea naturale. Că erau sau nu struguri prea acri pentru el, cert e că Eddie îndura.

Într-un târziu a sosit și vremea ca Eddie și regimentul lui să fie îmbarcați și trimiși către destinația X. Nu era o navă mare și stăteau tare înghesuiți în ea. Punți, cabine private sau pasaje, peste tot era plin de oameni. Si întâmplarea face că nava a pornit la drum la un interval de timp rezonabil după ziua de salariu.

În prima zi, s-au desfășurat pe punte cel puțin două sute de partide de barbut; a participat și Eddie la una dintre ele, dar cu un aer apatic, doar aşa, ca să nu-și iasă din mâna, și fără să se obosească, deoarece știa că jocurile mai importante au loc mai târziu. Între două partide unu la unu, Eddie lâncezea și mai făcea câte-o faptă bună ca să intre în acea stare de grătie despre care știa că o să-i fie necesară mai târziu. A ajutat un soldat nițel pilit

---

1. Un număr câștigător de la prima aruncare a zarurilor.

să-și care geamantanul cu lucruri personale și s-a lăsat cu greu convins să primească o sticlă de coniac, lucru care anula fapta bună, după judecata lui Eddie. I-a compus o scrisoare soției sale, pe care n-o mai văzuse de doisprezece ani, și ar fi trimis-o cu poșta dacă ar fi găsit pe undeva vreun timbru.

Din când în când, mai ajungea înapoi pe puncte și se mai băga la câte o partidă scurtă ca să-și mențină flexibilitatea încheieturii și limpezimea mintii, dar adevărul e că n-avea nevoie. Eddie avea lichidități. N-avea nevoie să-și facă rezerve în preliminarii. El se ținea departe de jocul spectaculos din două motive. Întâi, că era o pierdere de timp. La fel de bine putea să lase banii să încapă pe mâna câtorva înși înainte să pună și el osul la treabă; iar în al doilea rând, în astfel de momente, Eddie prefera un fel de obscuritate și anonimat. Însă mai exista un motiv. Nava pornise la drum marți, iar Eddie aștepta duminica, fiindcă mai ales în zilele de duminică era el pe val, fapt pe care îl atribuia unui stil de viață curat și lipsit de egoism. Odată, într-o duminică – și nu uitați, aceasta e povestea spusă de Mulligan –, Eddie câștigase un tăvălug mic de la niște lucrători la drumuri în New Mexico, iar în altă duminică uscase de bani o întreagă adunare evanghelică, după care, cu smerenie, donase săracilor 10 procente din câștiguri.

Pe măsură ce se aprobia sfârșitul săptămânii, febra jocurilor începea să scadă. Partidele se împuținau și mizele creșteau. Sâmbătă se mai desfășurau doar patru partide bune, iar la momentul acela a devenit și Eddie interesat. De dimineață a jucat apatic, dar după-amiază s-a activat și a golit masa de două ori, fiindcă era în criză de timp și nu voia să lase prea multe partide pe ziua următoare.